

ADATSZERKEZETEK ÉS ALGORITMUSOK

Hasítási technikák

Hasító táblázatok

- A gyakorlatban sokszor csak a BESZÚR, KERES, TÖRÖL műveleteket megvalósító dinamikus szerkezetre van szükségünk
 - Hogyan lehetne ezt hatékonyan tenni?
- Az eddigi kereső szerkezeteink
 - A kulcsok összehasonlításán alapultak
 - Végrehajtási idő $\mathcal{O}(n)$ vagy $\mathcal{O}(\log n)$ volt
- Szeretnénk az előzőnél jobbat elérni ...
- Ha vektorban indexelünk, az csak $\mathcal{O}(1)$...

Hasító táblázatok

- Vizsgáljuk meg, hogy a személyi szám alkalmas-e kulcsnak?

Mezőnév	nem	év	hó	nap	azonosító	
Példaérték	2	72	08	15	2806	
Értékek száma	8	100	12	31	999	~300 M

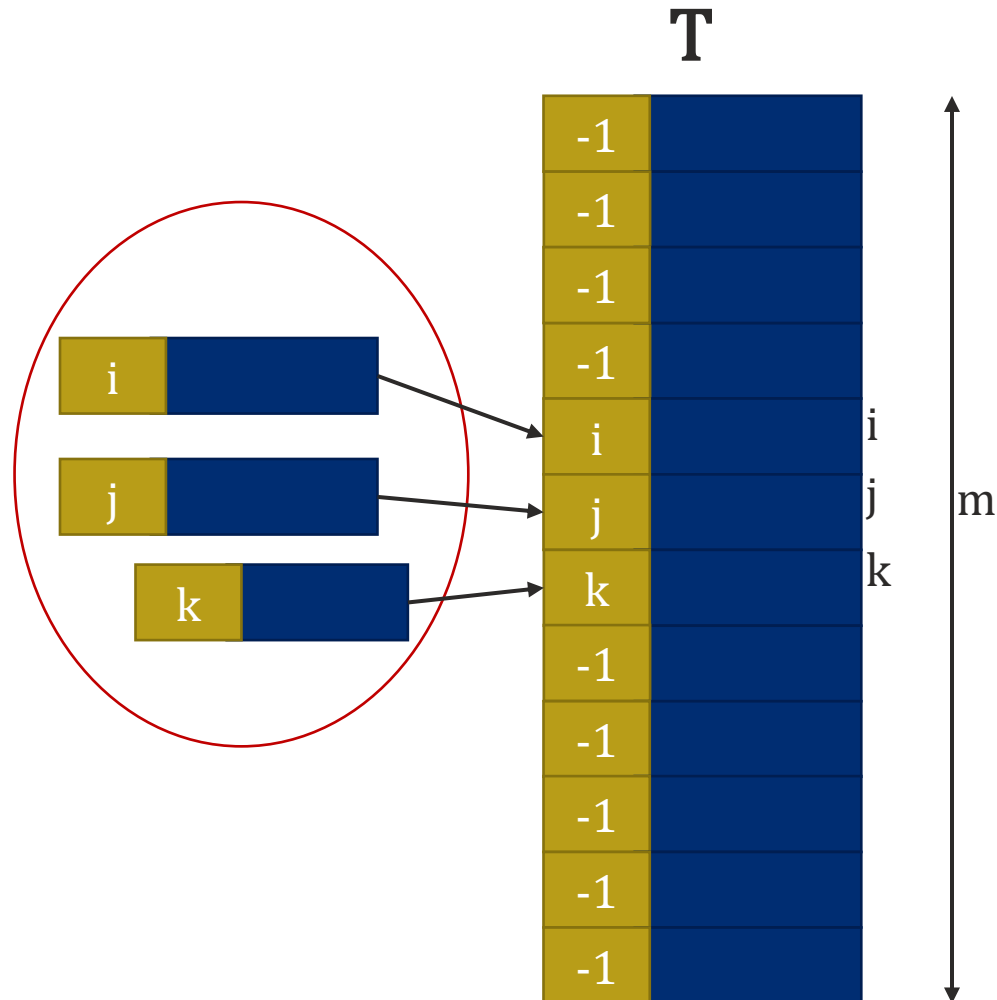
- (Az utolsó 4 jegyből csak 3 értékes jegy, 1 a többiből képződik.)
- Ha összeszámoljuk az összes kitöltési lehetőséget, akkor ~300 milliót kapunk ...
- A ~10 millió lakosra pedig elég egy ~12 millió rekordot tartalmazó fájl.
 - A személyi szám tehát **nem alkalmas** kulcsnak.
- Kell egy olyan h függvény, ami minden személyi számhoz rendel egy egészet a $[0; 12 * 10^6 - 1]$ intervallumból!

Hasító táblázatok

- A hash-elés jelensége
 - Adott a K kulcsok halmaza. A K elemeivel azonosított rekordok száma azonban várhatóan **jóval kisebb**, mint K számossága.
 - Ekkor K -t egy alkalmas h függvénnyel leképezzük az ábrázolás alapját képező kisebb tartományra. Legyen ez a $[0 .. M - 1]$ intervallum.
 - A $h: K \rightarrow [0 .. M - 1]$ függvényt hash-függvénynek nevezzük.
 - Mivel $M < |K|$, sőt általában $M \ll |K|$, ezért h nem lehet injektív, hanem szükségképpen fellép a kulcsütközés: van olyan $k \neq k'$, amelyre $h(k) = h(k')$.
 - A hasítós technikák feladata éppen az, hogy megoldást adjanak a kulcsütközésre.
- Fontos kérdés
 - Milyen hatékonyságot várhatok?

Hasító táblázatok

- A közvetlen hozzáférésű (címezésű) táblák – a legegyszerűbb eset
- Tegyük fel, hogy az elemek kulcsai különböző egész értékek a $[0, m - 1]$ intervallumból, és m nem túl nagy
 - Használjuk magukat a kulcsértékeket, hogy kiválasszunk egy helyet a táblában
 - Egy k kulcsú elem keresése: nézzük meg a k indexű elemet
 - ha van itt egy érték, megtaláltuk,
 - ha a jelző itt pl. -1 , akkor nincs benne.
- Komplexitás: $\mathcal{O}(1)$
 - Beszúrás, törlés is

Hasító táblázatok

Közvetlen_címzésű_keresés (T, k)

return $T[k]$

Közvetlen_címzésű_beszúrás (T, x)

$T[x.kulcs] \leftarrow x$

Közvetlen_címzésű_törlés (T, x)

$T[x.kulcs] \leftarrow -1$

Mindegyik $\mathcal{O}(1)$ idejű

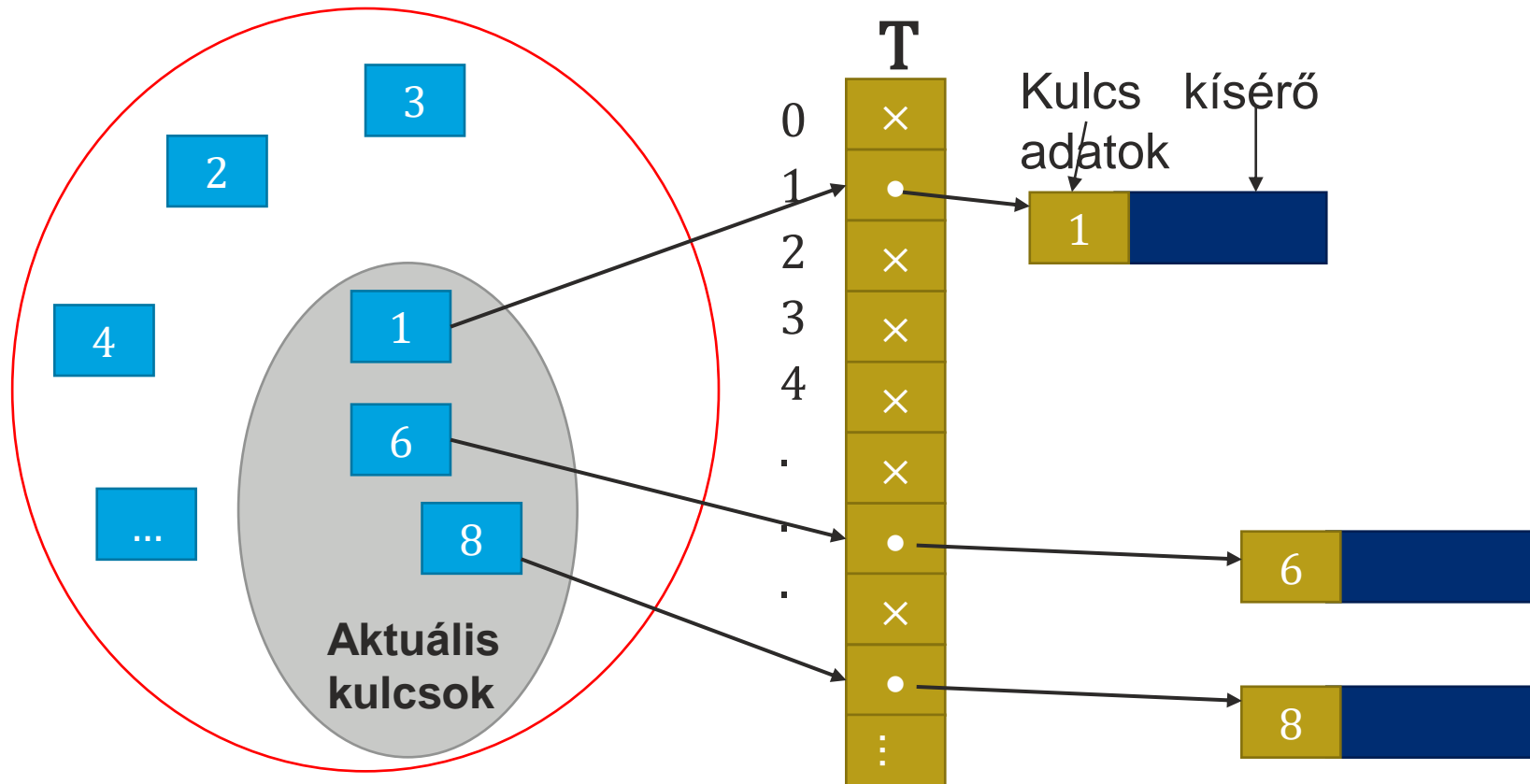
Hasító táblázatok – megszorítások

- Megszorítások

- Kulcsok **egészek** kell legyenek
- Kulcsok **egyediek** kell legyenek
- Kulcsok **kis intervallumból** kerülhetnek ki
- A tárolás hatékonysága miatt a kulcsok sűrűn kell legyenek az intervallumban
- Ha ritkásan vannak – sok üres hely van az értékek között – túl sok helyet használunk el, hogy a sebességet megnyerjük
 - „Hely a sebességért kereskedelem” 😊

Hasító táblázatok

- A közvetlen címzésű táblák: T-indexei a kulcsok, T-ben mutatók, csak akkor tárolom az egészet, ha kell:

Hasító táblázatok

T inicializálása

minden elemét null-ra állítjuk

Közvetlen_címzésű_keresés (T, k)

return „a $T[k]$ által mutatott objektum”

Közvetlen_címzésű_beszúrás (T, x)

helyet foglalunk x-nek,
 $T[x.kulcs]$ mutatóját erre állítjuk

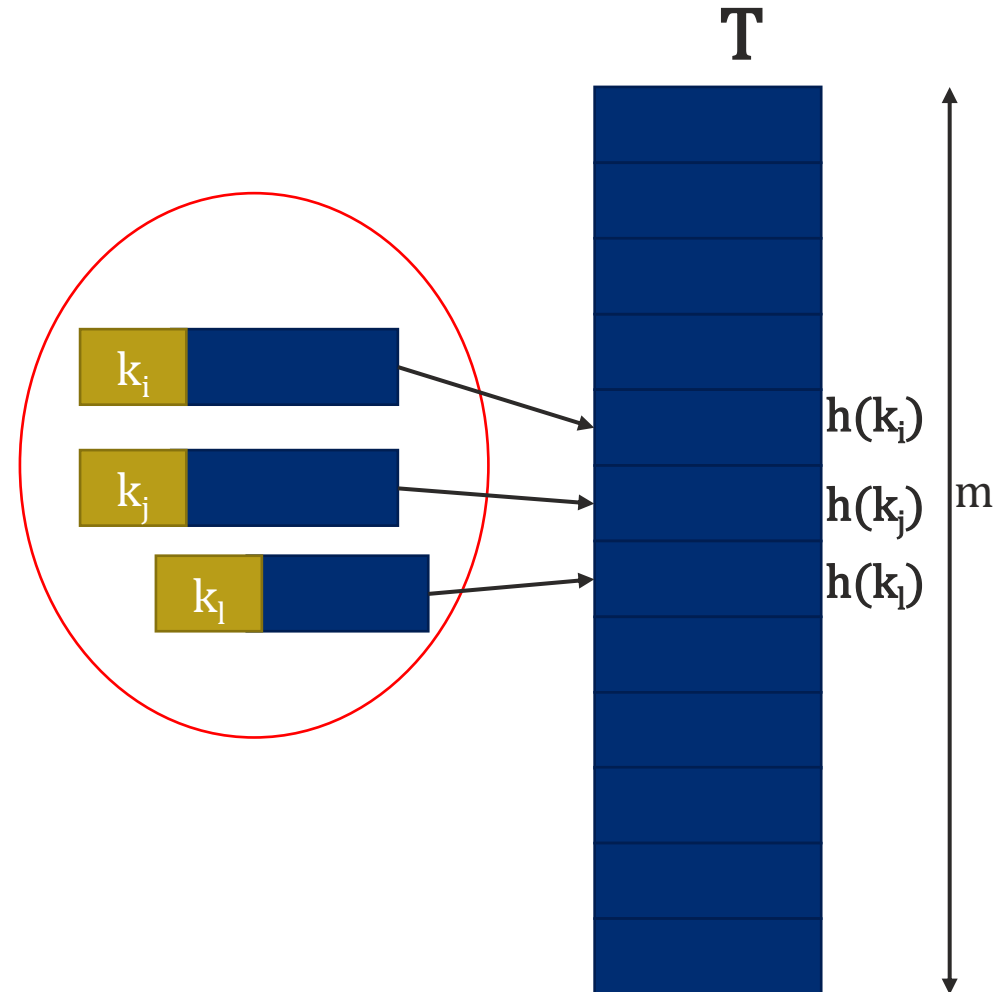
Közvetlen_címzésű_törlés (T, x)

felszabadítjuk a $T[x.kulcs]$ által mutatott objektumot
($T[x.kulcs]$ is null lesz!)

Mindegyik $\mathcal{O}(1)$ idejű

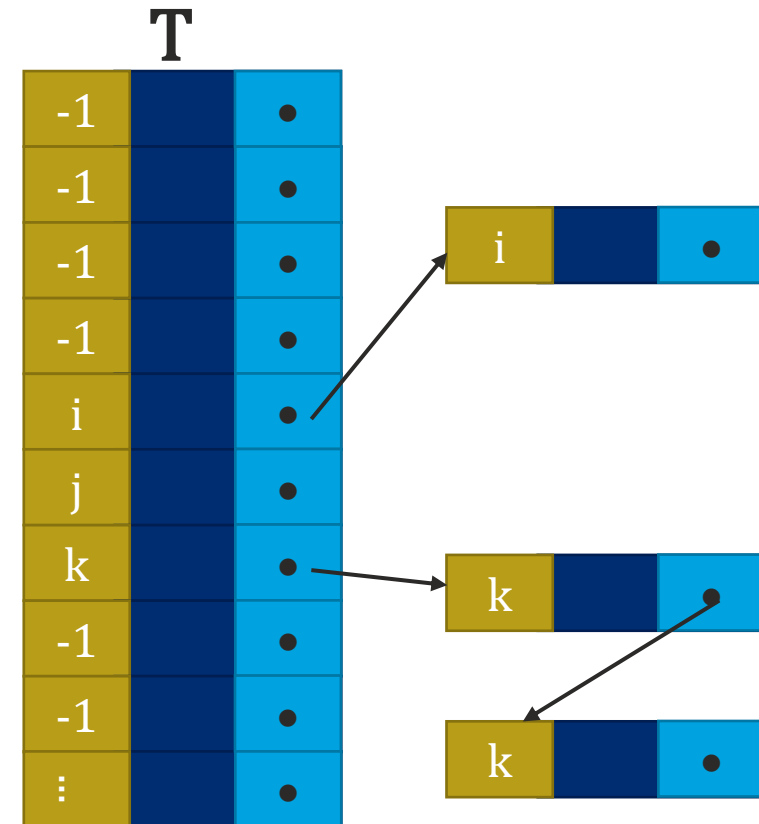
A megszorítások gyengítése

- A kulcsok egészek legyenek
 - Kell egy hash függvény
 $h(\text{kulcs}) \rightarrow \text{egész}$
- Ezt a függvényt a kulcsra alkalmazva egy indexet kapunk
- Ha h minden kulcsot egy egyedi egész értékre képez le a $0 \dots m - 1$ intervallumban, akkor a keresés $\mathcal{O}(1)$

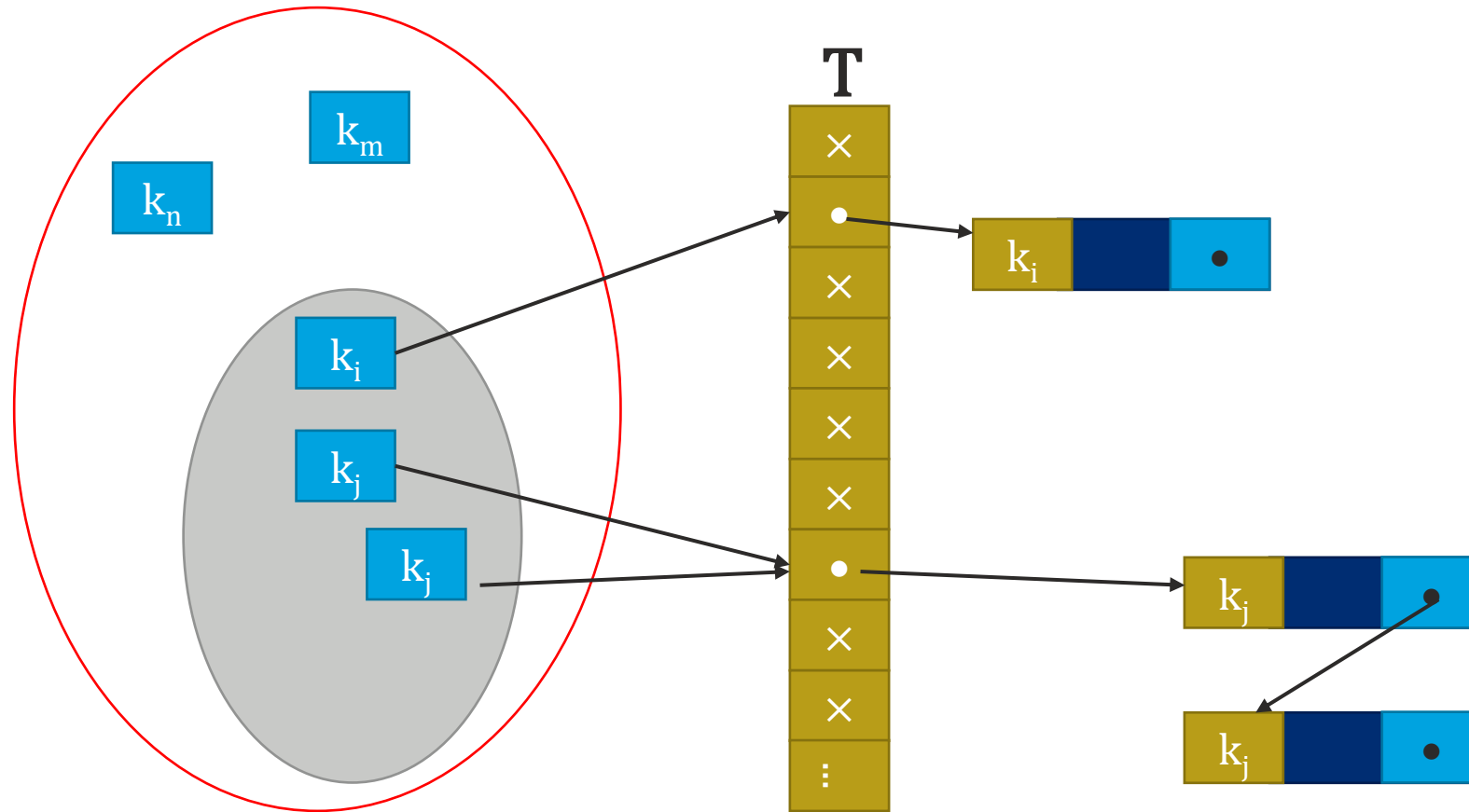

A megszorítások gyengítése

- A kulcsoknak egyedieknek kell lenniük
 - hozzuk létre a duplikátumok láncolt listáját, és ezt kapcsoljuk a táblához
 - ha egy keresésnek elég **akármelyik** k kulcsú elem, a végrehajtás még mindig $\mathcal{O}(1)$
- De ha az elemnek még van valami más megkülönböztető jegye is, ami meg kell egyezzen, akkor $\mathcal{O}(n_{dup_max})$ -t kapunk
 - ahol n_{dup_max} a duplikátumok legnagyobb száma, vagyis a leghosszabb lista hossza

A megszorítások gyengítése

Láncolásos hasítás műveletei

T inicializálása

minden elemét null-ra állítjuk

Láncolt_hasító_keresés (T, k)

a k kulcsú elem keresése a $T[h(k)]$ listában

Láncolt_hasító_beszúrás (T, x)

helyet foglalunk x-nek,
beszúrjuk a $T[h(x.kulcs)]$ lista elejére

Láncolt_hasító_törlés (T, x)

x törlése a $T[h(x.kulcs)]$ listából
($T[x.kulcs]$ is null lesz!)

Hash függvények

- A hash függvény formája

- Példa – egy n -karakteres kulcsot használva

```
int hash(char *s, int n)
{
    int sum = 0;
    while(n--) sum=sum+ *s++;
    return sum % 256;
}
```

ez a függvény a 0 ... 255 egy értékét adja vissza

- a xor függvényt is gyakran használják

```
sum=sum^ *s++;
```

- De tetszőleges függvény, ami a $0..m - 1$ -ben generál értékeket egy megfelelő (nem túl nagy) m -re jó lesz!
 - Amíg a hash függvény maga $\mathcal{O}(1)$!

Kulcsütközés feloldása

Következő téma